

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

підготовки бакалавра
спеціальність 262 Правоохоронна діяльність
освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність

Луцьк 2023

Силабус освітнього компонента «Теорія держави і права» підготовки бакалаврів, галузь знань 26 Цивільна безпека, спеціальності 262 Правоохоронна діяльність, за освітньо-професійною програмою Правоохоронна діяльність

Розробник: Щирба Мар'яна Юріївна – професор кафедри теорії та історії держави і права, доктор юридичних наук, доцент

Погоджено

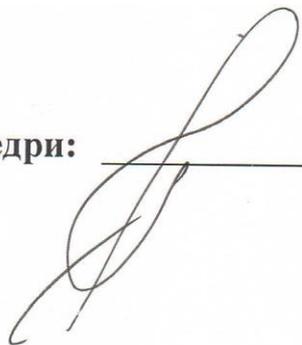
Гарант освітньо-професійної програми:

(Гусак А.П.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права (протокол № 01 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри:
професор

Яцишин М. М., доктор юридичних наук,

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 26 Цивільна безпека, спеціальність 262 Правоохоронна діяльність, освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність, Освітній рівень – бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120 /4		Рік навчання – 1-й
ІНДЗ: є		Семестри: 1-ий
		Лекції: 28 год.
		Практичні (семінарські): 26 год.
		Самостійна робота: 56 год.
	Консультації: 10 год.	
	Форма контролю: 1-ий семестр - екзамен	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

ППП: Щирба Мар'яна Юріївна

Науковий ступінь: доктор юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: професор кафедри теорії та історії держави і права

Контактна інформація: shchirba@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Посилання на курс вибіркового освітнього компонента на платформі LMS

Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1688#section-0>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента

Теорія держави і права виступає начальною дисципліною, якій відведено важливе значення для підготовки фахівців у сфері правоохоронної діяльності належного рівня кваліфікації. Лише здобувши основоположні теоретичні знання з теорії держави і права можна опанувати положення галузевих, міжгалузевих базових і спеціально-прикладних наук у сфері правоохоронної діяльності. Теорія держави і права покликана надати здобувача освіти знаннями про причини та передумови виникнення держави і права, сутність та сучасні концепції держави і

права, основні закономірності та механізми розвитку та функціонування державно-правових явищ. Ключовим завданням теорії держави і права є вивчення категоріально-понятійного апарату права і правоохоронної діяльності..

Вивчення теорії держави і права формує здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; навички застосування знань у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійного спрямування в сфері правоохоронної діяльності; вміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним, працювати в команді; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в сфері правоохоронної діяльності в Україні; спроможність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в сфері правоохоронної діяльності на основі розуміння закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; вміння цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність.

2. Постреквізити

Вивчення теорії держави і права необхідне для подальшого опанування галузевих, міжгалузевих і прикладних дисциплін у сфері правоохоронної діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета нормативного освітнього компонента - формування у здобувач освіти першого курсу спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» цілісних уявлень про державно-правові явища з тим, щоб використати одержані знання для поглибленого вивчення окремих галузей права, відповідних галузей законодавства та прикладних дисциплін у сфері правоохоронної діяльності.

Завданням нормативного освітнього компонента є вивчення загальнотеоретичних аспектів функціонування сучасної соціально-орієнтованої демократичної держави і системи права стосовно України, закономірності розвитку державно-правових явищ, форми і методи застосування загальних положень державно-правової науки в правоохоронній діяльності.

4. Результати навчання (Компетентності)

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти здобуде такі компетентності (згідно зі Стандартом вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», затвердженим і введеним в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 578.):

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

Очікувані результати навчання:

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН17. Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ бали
	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	
Змістовий модуль 1. Загальна теорія держави						
Тема 1. Поняття та загальна характеристика держави. Державна влада		4	2	2	3	ДС, ДБ, Р / 10
Тема 2. Функції та механізм держави. Правоохоронна функція держави		2	2	6		
Тема 3. Форма держави		2	2	2		
Тема 4. Демократична, правова, соціальна держава та громадянське суспільство		2	2	2		
Тема 5. Держава і особа		2	2	4		
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	41	12	10	16	3	
Модульна контрольна робота 1						20
Змістовий модуль 2. Загальна теорія об'єктивного права.						
Тема 6. Поняття та система об'єктивного права		2	2	5	3	ДС, ДБ, Р / 10
Тема 7. Норма права та інші соціальні норми		2	2	5		
Тема 8. Джерела (форми) права. Система законодавства.		2	2	5		
Тема 9. Творення, тлумачення та реалізація права		2	2	5		
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	39	8	8	20	3	
Модульна контрольна робота 2						20
Змістовий модуль 3. Дія права. Юридична відповідальність. Правова система						
Тема 10. Правова поведінка. Правові відносини		2	2	5	4	ДС, ДБ, Р / 10
Тема 11. Правопорушення		2	2	5		
Тема 12. Юридична відповідальність. Правова законність та правовий порядок		2	2	5		
Тема 13. Правова система та її структура.		2	2	5		
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	40	8	8	20	4	

Модульна контрольна робота 3						20
ІНДЗ						10
Усього годин	120	28	26	56	10	

6. Завдання для самостійного опрацювання

№	Тема	Кількість годин
1.	Поняття та загальна характеристика держави. Державна влада 1. Теорія держави і права як учбова дисципліна. 2. Місце теорії держави і права у системі суспільних, гуманітарних наук 3. Роль правоохоронних органів у здійсненні державної влади	2
2.	Функції та механізм держави 1. Державний суверенітет. 2. Форми та методи реалізації правоохоронної функції держави. 3. Методи реалізації правоохоронної функції держави 4. Роль та значення правоохоронних органів у механізмі та апараті держави 5. Роль та значення правоохоронних органів у реалізації принципу розподілу влади	6
3.	Форма держави 1. Міждержавні утворення. Конфедерація. Наддержавні утворення. 2. Демократичний державний режим . 3. Антидемократичний державний режим.	2
4.	Демократична, правова, соціальна держава та громадянське суспільство 1. Роль та значення правоохоронних органів у формуванні та функціонуванні демократичної держави 2. Роль та значення правоохоронних органів у формуванні та функціонуванні правової держави 3. Роль та значення правоохоронних органів у формуванні та функціонуванні соціальної держави 4. Напрямки взаємодії правоохоронних органів та громадянського суспільства	2
5.	Держава і особа 1. Роль правоохоронних органів у забезпеченні прав і свобод людини громадянина. 2. Вплив міжнародних правоохоронних інституцій на забезпечення і свобод людини і громадянина 3. Роль правоохоронних органів у забезпеченні прав і свобод дитини	4
6.	Система об'єктивного права 1. Поняття та ознаки системи права.	5

	2. Структура системи права	
7.	Норма права та інші соціальні норми 1. Поняття та види соціального регулювання. 2. Поняття і види соціальних норм. 3. Взаємозв'язок норм права та інших видів соціальних норм	5
8.	Джерела (форми) права. Система законодавства 1. Значення нормативно-правових актів у сфері регулювання правоохоронної діяльності. 2. Значення правових договорів у сфері регулювання правоохоронної діяльності.	5
9.	Творення, тлумачення та реалізація права 1. Вплив правоохоронних органів на правотворчу діяльність. 2. Вплив правоохоронних органів на правоінтерпретаційну діяльність. 3. Вплив правоохоронних органів на реалізацію та застосування права	5
10.	Правова поведінка. Правові відносини 1. Види правової та правомірної поведінки 2. Структура правових відносин.	5
11.	Правопорушення 1. Класифікація правопорушень. 2. Роль правоохоронних органів у запобіганні та протидії правопорушенням	5
12.	Юридична відповідальність. Правова законність та правовий порядок 1. Обставини, що звільняють від юридичної відповідальності 2. Обставини, що виключають юридичну відповідальність 3. Принципи правової законності	5
13.	Правова система та її структура 1. Континентальна (романо-германська) правова система. 2. Англосаксонська (прецедентна) правова система. 3. Мусульманська та інші правові системи.	5
	Разом	56

Орієнтовний перелік тем індивідуальних науково-дослідних завдань

Теми подаються на самостійний вибір здобувачів освіти. Кожна тема може бути обрана одним здобувачем освіти, що зазначається у списку.

Перелік індивідуальних завдань

1. Міжнародні стандарти прав дітей та молоді
2. Принципи правоохоронної діяльності.
3. Державна служба та її види
4. Спеціальний правовий статус: поняття та види
5. Європейські стандарти захисту прав людини
6. Реалізація прав меншості в умовах демократії
7. Співвідношення верховенства права та правової держави
8. Правові форми здійснення правоохоронної функції держави

9. Поняття правоохоронної політики держави
10. Сучасні моделі систем державних органів
11. Сучасні моделі систем правоохоронних органів
12. Рівні захисту прав і свобод людини і громадянина
13. Правова держава і громадянське суспільство: взаємообумовленість і взаємодія
14. Поняття та принципи державної влади
15. Національні державно-правові механізми захисту прав жінки
16. Міжнародні механізми забезпечення гендерної рівності
17. Правоохоронні органи в юридичному механізмі захисту прав людини
18. Внутрішні функції сучасної держави
19. Методи здійснення функцій сучасної держави
20. Юридичні гарантії прав людини
21. Регіональні механізми захисту прав дитини
22. Рівні захисту прав і свобод дитини
23. Європейські стандарти захисту прав дитини
24. Національні державно-правові механізми захисту прав дитини
25. Правоохоронна функція демократичної держави
26. Державний суверенітет і його межі
27. Зловживання правом як вид правової поведінки
28. Причини правопорушень
29. Деформації правосвідомості
30. Правова соціалізація
31. Проблеми формування світового правопорядку
32. Поняття та види юридичного конфлікту
33. Способи подолання юридичних конфліктів
34. Державний примус та його види
35. Поняття та види правових засобів
36. Ефективність правового регулювання
37. Правопорядок та суспільний порядок
38. Форми правового виховання
39. Співвідношення понять «об'єкт» та «предмет» правопорушення
40. Правовий вплив
41. Справедливість і толерантність у сучасному праві
42. Дисципліна: поняття, зміст, види
43. Проблема дефініції законності
44. Форми вини у різних галузях права
45. Загальнотеоретична характеристика правової поведінки
46. Ефективність дії права
47. Законність та доцільність у правоохоронній діяльності
48. Правозахисна діяльність як форма правозастосування
49. Термін "нігілізм": історія та сучасність
50. Правомірна бездіяльність як форма правової поведінки

Форма звітності: друкований реферат обсягом 10-15 сторінок.
Строки виконання: до 1 грудня.

IV. Політика оцінювання

Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами освіти є Moodle.

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Під час виконання контрольних заходів (модульних контрольних робіт, заліку, іспиту) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання

Перездача тем можлива до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі теорії та історії держави і права (ауд. В-123).

Комунікація

Основною платформою для комунікації викладача зі студентами Viber-спільнота, яка створюється викладачем та працює протягом навчального семестру/року. Індивідуальна консультація може бути надана студенту у телефонному режимі та у формі відповідей на письмовий запит, надісланий на вайбер викладача.

Політика викладача щодо студента

Формуючи лекційний матеріал і практичні завдання, викладач створює умови для найбільш ефективного засвоєння здобувачем освіти знань в рамках пропонованого освітнього компонента. Досягненню відповідної мети слугує, зокрема визначення тих питань, що за рівнем складності можуть бути вивчені студентом в рамках самопідготовки.

При цьому в ході викладення освітнього компонента викладач використовує сучасні наукові методи, спрямовані в тому числі на розвиток у здобувачів освіти критичного мислення і вміння самостійно аналізувати обставини правової реальності та давати їм оцінку з точки зору положень чинного законодавства України і норм міжнародного права.

Відвідування лекційних і практичних занять здобувачем освіти покликане забезпечити отримання ним концентрованих знань, що досягається у тому числі безпосередньою участю в обговоренні відповідної тематики, а також зверненням до викладача із запитаннями з метою конкретизації тих чи інших аспектів предмету розгляду. Поряд із цим, для забезпечення освітнього компонента викладач використовує сучасні технології, зокрема хмарні сервіси і освітні платформи чим створює можливості для самостійного ефективного засвоєння здобувачем освіти пропонованого матеріалу у межах елементів структури освітнього компонента. У зв'язку з цим, якщо інше не встановлено положеннями нормативно-правових документів Університету, здобувач освіти, який пропустив лекційне або практичне заняття, може самостійно опрацювати відповідний матеріал і пройти контроль знань з використанням відповідних електронних сервісів або ж пройти контроль знань на одному з практичних аудиторних занять.

Також у разі необхідності здобувач освіти може відвідати консультацію з конкретної теми для заповнення прогалин у знаннях.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль за темами освітнього компонента здійснюється в рамках практичних занять, що проводяться згідно з розкладом.

Здобувач освіти має право повторно скласти поточний контроль за темою лише один раз.

Якщо тема передбачає надання здобувачем освіти усної відповіді щодо питань плану теми, а також вирішення юридичної задачі, здобувач освіти має право повторно скласти ту частину (ті частини) завдань, за які ним одержані бали нижче максимальних.

Зараховується найбільший результат, одержаний здобувачем освіти за результатами складання відповідної частини завдань або їх повторного складання.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для всіх здобувачів освіти у визначений викладачем час до дати, встановленої для повторного проведення іспиту («перша, друга та третя відомості»).

Оцінювання роботи здобувача освіти

На семінарських заняття здобувачі освіти, відповідно до вказівок викладача, можуть відповідати усно, доповнювати основні відповіді, готувати письмові відповіді на окремі питання, виконувати тестові та творчі завдання.

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях:

0-5 – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, недостатнє оперування категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

6-7 – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використано частково категоріально-понятійний апарат права і правоохоронної діяльності, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

8-9 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використано базовий категоріально-понятійний апарат права і правоохоронної діяльності, класифікації, зроблені окремі висновки;

10 – відмінно - питання висвітлені повністю, використано необхідний обсяг категоріально-понятійного апарату права і правоохоронної діяльності, класифікації, зроблені конкретні висновки;

Шкала оцінювання модульних контрольних робіт:

0-9 – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, не використано категоріально-понятійний апарат права і правоохоронної діяльності, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

10-13 – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використана частково категоріально-понятійний апарат права і правоохоронної діяльності, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

14-17 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна частина категоріально-понятійного апарату права і правоохоронної діяльності, класифікації, зроблені окремі висновки;

18-20 – відмінно - питання висвітлені повністю, використана необхідний категоріально-понятійний апарат права і правоохоронної діяльності, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Модульна контрольна робота може складатися з двох частин:

1. Термінологічний диктант понять, що розглядались у даному змістовному модулі (10 дефініцій на вибір викладача). Кожна правильна дефініція оцінюється в 1 бал
2. Розгорнута письмова відповідь на 2 теоретичні питання, що розглядались у даному змістовному модулі (на вибір викладача). Відповідь на кожне питання оцінюється за шкалою від 0 до 5 балів.

За умови дистанційного навчання модульна контрольна робота може проводитись за допомогою тестування (із застосуванням засобів moodle, google forms та ін.).

В разі, якщо здобувач освіти не з'явився на модульну контрольна робота, вона не перездається.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

8-10 балів – проблема висвітлена повністю, використана значна кількість наукової літератури, зроблені конкретні висновки;

5-7 балів - проблема висвітлена частково, використано дослідження різних науковців з даного питання, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

до 5 балів - проблема висвітлена недостатньо, не використано дослідження різних науковців з даного питання, зроблені висновки нечіткі і потребують уточнення, доопрацювання.

За домовленістю між здобувачем освіти і викладачем написання ІНДЗ може бути замінене на написання доповіді на конференцію чи наукової статті. Тема доповіді чи тема наукової статті погоджується викладачем. Підготовлена та обов'язково опублікована доповідь чи наукова стаття оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання ІНДЗ

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи курс «Теорія держави і права», здобувач освіти погоджується виконувати етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачем освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедайннів та перескладання

Пропущені без поважних причин семінарські заняття перескладаються усно шляхом відповіді на всі питання семінарського заняття. Семінарське заняття вважається пропущеним без поважних причин, якщо немає документального підтвердження поважної причини відсутності (довідка, повістка тощо). За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Пропущені з поважних причин семінарські заняття перескладаються шляхом підготовки конспекта по темі семінарського заняття з відповідями на всі питання семінарського заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Оцінка від 0 до 5 балів вважається негативною і може бути перездана усно шляхом відповіді на всі питання семінарського заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Оцінка від 6 до 10 балів вважається позитивною та не перездається.

Пропуски на семінарських заняттях та негативні оцінки можуть бути перездані до початку семінарських занять по наступному модулю або до початку заліково-екзаменаційної сесії, якщо модуль останній в семестрі.

ІНДЗ здаються у роздрукованому та зшитому вигляді на кафедру теорії та історії держави і права (каб. В-123) відповідно до встановленої дати, після якої роботи не приймаються і не перевіряються.

Перездача заліків та екзаменів відбувається відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Екзамен проводиться усно шляхом опитування по питаннях, викладених в екзаменаційному білеті, який складається з трьох питань. За умови дистанційного навчання екзамен може на розсуд викладача проводитись усно шляхом опитування по питаннях, викладених в екзаменаційному білеті (із застосуванням засобів zoom, google meet та ін.) або ж за допомогою тестування (із застосуванням засобів moodle, google forms та ін.).

Максимальний результат виконання екзаменаційного завдання оцінюється в 60 балів:

45-60 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності;

30–44 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів.

15-29 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач освіти відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності;

1 – 14 балів передбачає неповні знання здобувача освіти основної літератури; здобувач освіти лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна;

0 балів - здобувач освіти не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в достатньому обсязі для подальшого навчання.

Бали, отримані на екзамені, додаються до балів, отриманих на семінарських заняттях та балів, отриманих за ІНДЗ

Перелік питань на екзамен

1. Поняття, сутність та ознаки держави.
2. Державна влада: поняття, елементи.
3. Державний суверенітет: поняття та ознаки.
4. Функції держави: підходи до класифікації.
5. Теорії виникнення держав. Теорії про перспективи розвитку держав.
6. Типологія держав.
7. Поняття і елементи форми держави.
8. Форма державного правління.
9. Форма державного устрою. Державний режим.
10. Форми державного правління, їх ознаки.
11. Монархія та республіка як форми державного правління: поняття та види.
12. Сутність президентської, парламентської та змішаної республік.
13. Єдність державної влади, принципи її організації та функціонування.
14. Принцип поділу державної влади.
15. Сутність народовладдя, форми (безпосередня і представницька) та інститути (вибори та референдуми) його здійснення в сучасній державі.
16. Державний (політичний) режим як елемент форми держави: сутність та види.
17. Поняття і елементи механізму держави.
18. Структура механізму держави.
19. Поняття і структура апарату держави.
20. Державний апарат як складова механізму держави.
21. Принципи організації та функціонування механізму держави.
22. Засади організації і діяльності державного апарату.
23. Поняття та сутність права.
24. Ознаки права як регулятора суспільних відносин.
25. Функції та принципи права: поняття та класифікація.
26. Співвідношення понять „форма права” і „джерело права”. Класифікація джерел права.
27. Правовий звичай.
28. Юридичний прецедент.
29. Нормативний договір.
30. Нормативно-правовий акт як джерело права.

31. Дія нормативно-правових актів в часі, просторі та за колом осіб.
32. Поняття та ознаки норми права.
33. Поняття та види диспозицій.
34. Гіпотеза: поняття та види.
35. Санкція як елемент норми права.
36. Норма права та стаття нормативного акта: взаємодія.
37. Класифікація норм права.
38. Характеристика колізійних норм.
39. Правовідносини: поняття, види, структура
40. Реалізація норм права: поняття та форми.
41. Застосування як особлива форма реалізації норм права.
42. Стадії застосування норм права.
43. Акти правозастосування: поняття, класифікація, властивості.
44. Поняття і завдання тлумачення норм права.
45. Суб'єкти тлумачення норм права.
46. Способи (прийоми) тлумачення норм права.
47. Види юридичного тлумачення за обсягом.
48. Акти офіційного тлумачення (інтерпретаційні акти).
49. Поняття та види правових колізій.
50. Причини виникнення колізій в праві. Колізія та конкуренція правових норм.
51. Способи попередження колізій.
52. Способи подолання та усунення правових колізій: національний та зарубіжний досвід.
53. Прогалини в праві: поняття, класифікація та причини існування.
54. Аналогія права, аналогія закону та правотворчість як способи подолання прогалин в праві.
55. Правова поведінка, її ознаки та види.
56. Правопорушення: ознаки і види. Причини правопорушень.
57. Поняття, ознаки та види правової поведінки.
58. Поняття та основні види правомірної поведінки.
59. Юридична відповідальність: поняття, природа та сутність
60. Принципи та функції юридичної відповідальності
61. Юридична відповідальність, її ознаки та підстави.
62. Мета і функції юридичної відповідальності.
63. Принципи та види юридичної відповідальності.
64. Принципи законності. Гарантії законності.
65. Поняття, ознаки та функції правопорядку.
66. Принципи та структура правопорядку.
67. Право, законність, правопорядок.
68. Зловживання правом.
69. Правовий нігілізм сучасного українського суспільства.
70. Права людини: історична ретроспектива формування, декларування та реалізації.
71. Права та свободи: сутність і співвідношення понять. Взаємозв'язок права і свободи.

72.Класифікація основних прав і свобод людини і громадянина.

73.Покоління прав людини.

74.Права дитини.

75.Права людства. Права прийдешніх поколінь.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

БАЛИ ЗАРАХУВАННЯ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Види студентської наукової та практичної активності	Кількість балів
Публікація наукової статті в періодичному виданні студентських наукових праць	10
Виступ на Міжнародній, Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді	5
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських олімпіад	до 20
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт	до 20
Участь у всеукраїнських та міжнародних змаганнях Moot Court	до 20
Участь у роботі юридичної клініки “Ad ASTRA” згідно реєстру клініцистів	до 10
Участь у правопросвітніх заходах організованих громадськими організаціями в межах національних та міжнародних грантів.	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Рекомендована навчальна та наукова література

Основна:

1. Джерела права: багатоманітність наукового розуміння та єдність сутності.
URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4297/1/ДЖЕРЕЛА%20ПРАВА%20БАГАТОМАНІТНІСТЬ.pdf>
2. Загальна теорія права та держави : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФПС, СПФ, ФМПВ [Електронне видання] / А. Ф. Крижановський, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева, С. М. Скуріхін, В. Є. Іванчук. Одеса : Фенікс, 2022. 258 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16059>
3. Загальна теорія права : підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2020. 568 с.
4. Іванків І.Б. Права людства: монографія. Київ: Ваіте, 2020. 158 с.
5. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: підручник. Практикум. Тести. К.: Юрінком Інтер, 2021. 584 с.
6. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, А. П. Овчиннікова та ін.; за ред. Ю. М. Оборотова. О. : Фенікс, 2019. 420 с.
7. Скуріхін С. М. Морфологія і динаміка правової культури : навч. посіб. Одеса :

Фенікс, 2020. 314 с.

8. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
9. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. Національний університет «Одеська юридична академія». Видавничий дім «Гельветика». Випуск 91. 2021. 243 с.
2. Делія Ю. В. Джерела (форми) права у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні (загальнотеоретичний аспект). *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 3 (64). С. 12–17.
3. Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Права людини і національна безпека: філософсько-правові аспекти вза-ємозв'язку. Інформація і право. № 2(33). 2020. С. 9–22. Дехтярьов О. В., Олійник О. Б. Юридична природа та значення норми права. *Право та державне управління*. Вип. № 4. 2018. С. 11–15.
4. Заморська Л. І. Категорія "структура норми права" як основа його нормативності / Держава і право. Юридичні і політичні науки. Випуск 50. С.19-25.
5. Каленіченко Л. І., Слинко Д. В. Юридичний процес та процесуальне право: загальнотеоретичні підходи до розуміння співвідношення понять. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Спецвипуск. С.7–10. URL: <http://apnl.dnu.in.ua/2019/4.pdf>
6. Крестовська Н. М., Головченко М. В. Естетичний образ сучасної держави. *Право і суспільство*. 2021. № 4. С. 12-19. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2021/4_2021/4.pdf
7. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Особисті права людини першого покоління в національному, регіональному та міжнародному вимірі. Права людини в Україні та зарубіжних країнах: проблеми теорії та нормативно-правової регламентації: колективна монографія. Львів-Торунь: Ліга-Прес, 2020. С. 229 – 256.
8. Невірець І. Г., Щирба М. Ю. Обмеження прав людини, пов'язані з економічною та фінансовою нерівністю / І. Г. Невірець, М. Ю. Щирба. Проблеми забезпечення прав і свобод людини, їх захисту в країнах Європи : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 11 груд. 2020 р.). / Уклад. Л. М. Джурак. Луцьк, 2020. С. 87–90.

Інтернет-ресурси

<http://portal.rada.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України

<http://www.ombudsman.gov.ua>

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

<http://www.kmu.gov.ua>

Урядовий портал України

<http://pravoznavec.com.ua>

Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури

www.library.univ.kiev.ua

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича

<http://www.nbuu.gov.ua/>
<http://dspace.onua.edu.ua/>

Національна бібліотека України
Репозитарій Національного університету
«Одеська юридична академія»

<https://dspace.nlu.edu.ua/>

Репозитарій Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/>

Репозитарій Львівського державного
університету внутрішніх справ